

Глава трета

ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА НЕЗАВИСИМИЯ ФИНАНСОВ ОДИТ В БЪЛГАРИЯ И НЕГОВОТО РАЗВИТИЕ ДО 1996 Г.

*„Има само едно благо – знанието и едно зло – невежеството.“
Сократ (470 – 399 г. пр. Хр.)*

Обществено-политическата обстановка 1989 – 1990 г.

През втората половина на 80-те години на ХХ век в тогавашния СССР започват политически процеси, които ясно показват, че социалистическият обществен строй се развива все по-трудно както в областта на икономиката, така и в задоволяването на материалните потребности на обществото. Духовните и спортните успехи не са в състояние да прикрият общото изоставане в сравнение с напредъка в развитите капиталистически държави. Осезаемо се чувства необходимостта от осъвременяване на системата, но това следва да стане в догматичните идеологически рамки, които не трябва да бъдат разчупени докрай. Към спешно предприетите мерки се включват както политически решения, така и активизиране на социалните и икономически условия. Поставя се началото на един процес, чието наименование прави руската дума перестройка известна в цял свят. Всичко това пряко се отразява на развитието на останалите тогавашни социалистически страни, независимо че националните особености оказват своето конкретно проявление. Очакваното икономическо оживление обаче не се проявява, защото възможностите на този обществен строй не са адекватни на световното развитие. Историята неумолимо следва своя ход и за по-прозорливите става ясно, че тази общественно-политическа система не може да се реформира в собствените си рамки и дните ѝ са преброени.

Не по-различно е състоянието на политическия живот и на стопанството в нашата страна. Икономическото развитие все повече се забавя, а благосъстоянието на хората не се подобрява, както това чисто идеологически се прокламира. Изпълнителната власт, получила съответните директиви от БКП, предприема редица мерки за оживяване на производството и на обществения живот. Непрекъснато се експериментира, като се създават нови стопански структури и икономически механизми. Създават се известни условия за по-широко приложение на самоуправлението, на личната и на колективната инициатива. Само че те остават ограничени от идеологическите рамки и особени ефекти не се получават. В търсене на нови възможности за кредитиране се засилват контактите с европейските и световните финансови институции.

В подобна, постепенно разклащаща се политическа обстановка от началото на 1989 г. у нас влязоха в сила Указ 56 за стопанската дейност и Правилник за неговото приложение. Започваше провеждането на поредната реформа, но този път, поне на пръв поглед, значително по-радикална от състоялите се не особено успешни през последните няколко години.¹ Според замисъла на партията и правителството този нормативен акт, приет на най-високо йерархично ниво, трябваше да отключи стопанската активност в страната. При това не само на социалистическите стопански организации, но и на гражданите. Трябваше да се създават условия за развитието на пазарна икономика, но без, разбира се, да се променя политическата система в страната и преди всичко на *ръководната роля на партията*, а и на постове на тези, които я осъществяваха. За първи път по времето на социализма у нас, в чл. 1, ал. 2 от Указ 56, се дефинира, че *стопанската*

¹ Значително по-плах опит за активизиране на стопанската предприемчивост беше направен с ПМС № 35 от 5 юни 1987 г. за приемане на Правилник за колективната и лична трудова дейност на гражданите за допълнително производство на стоки и услуги.

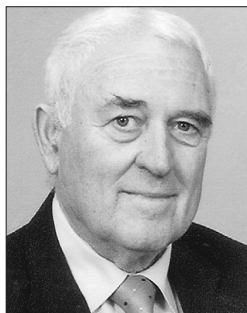
дейност се извършва на основата на всички форми на собственост. От това следваше, че се възстановява разбирането за пълноправно съществуване на частната собственост, без това понятие изрично да се споменава.² В същото време в чл. 5 от указа се регламентираше достатъчно строго, че *стопанската дейност се осъществява при съчетаване на планово-регулирущите функции на държавата по стратегията и целите на социално-икономическото развитие със самостоятелността на фирмите, с действието на пазарните механизми и в съответствие със закона.* В условията на тогавашната политическа власт това можеше да бъде само едно пожелание. Вероятно дори неосъзнато напълно от авторите му или прокарано с типичната за времето си демагогия.

Търсенето на промени в политическия живот и в икономиката, колкото и първоначално да са ограничени, разглеждани в перспектива, налагат промени и в счетоводното законодателство. Създадената и укрепвана с годините социалистическа система на счетоводство и на контрол не можеше да бъде адекватна на желанието да се развият всички форми на собственост. Освен това строгите рамки на централизираното методологическо ръководство на счетоводството не би трябвало повече да ограничават стопанските субекти, ако те действително встъпят в свободни пазарни отношения. Затова трябваша нови законодателни решения, подобни на тези, които съществуват в страните с развита пазарна икономика.

² Как да се спомене частната собственост, след като 45 години тя беше заклеймявана като източник на експлоатация на труда на работниците и селяните от страна на капиталистическата класа. Дори счетоводителите и особено заклетите експерт-счетоводители бяха обвинявани, че чрез работата си съдействат за тази експлоатация.

Белчо Белчев
Министър
на финансите

проф. д-р ик.н.
Михаил Динев
Зам.-министър
на финансите

проф. д-р Стоян
Дурин
Ръководител
на Дирекция
„Методология
на счетоводната
отчетност“

Ролята на Министерството на финансите за възстановяване на независимия финансов одит

По инициатива на финансовия министър Белчо Белчев и на неговия заместник проф. д-р Михаил Динев през 1990 г. се възлага на Дирекция „Методология на счетоводната отчетност“ към Министерството на финансите да разработи Закон за счетоводството, който да бъде съобразен с условията на пазарната икономика. Това се налага и от изискванията на представителите на Международния валутен фонд и Световната банка. Те твърдо заявяват, че заеми могат да се отпускат на страната ни, но едно от условията е да се разработи такава система на счетоводство и годишна отчетност, която да отговаря на изискванията на пазарното стопанство. Налага се да се разработи принципно нов подход, тъй като след 1950 г. у нас счетоводството се регулираше от изпълнителната власт само чрез подзаконови нормативни актове – правилници, наредби и т.н.

Като се имат предвид световният и в частност опитът на страните от Западна Европа, в този закон следва да се регламентира и възстановяването на независимия финансов одит в България. Ясно е, че без независима проверка на счетоводните отчети така желаните чуждестранни инвеститори не биха рискували вложенията на капитали в нашата икономика. Реализацията на тази твърде трудна за времето си задача се осъществява в посочената дирекция под егидата на министъра на финансите и под ръководството на директора на дирекцията – проф. д-р Стоян Дурин и неговия заместник Димитър Желязков. По изпълнението на тази задача работи целият състав на дирекцията. Впоследствие се присъединяват и някои външни специалисти. С оглед на изпълнението на задачата се провеждат срещи с ръководителите на световни и европейски финансови институции, както и с професионални счетоводни и одиторски организации.

След представена концепция за нейното реализиране министърът на финансите командирова Димитър Желязков във Франция и в Белгия за проучване на съответното законодателство, разговори с представители на професионалните организации, министерства и Европейската федерация на експерт-счетоводителите (FEE).

Установен е контакт и с Института на дипломираните експерт-счетоводители на Англия и Уелс (ICAEW). Събрана е информация за съответното законодателство във водещите страни в Западна Европа, в бивша Югославия, в Япония, в Хонконг и Свободната зона в Шанхай. Преведен е на български език френският национален сметкоплан от 1982 г. и направените допълнения към него. Като консултант по закона е привлечен Жилбер Желард от Ордена на френските експерт-счетоводители. Проектите по закона са подложени на многократно обсъждане в министерството с активното участие на известни главни счетоводители от практиката и университетски преподаватели.

Законът е готов за внасяне в Министерски съвет, когато министър на финансите става Иван Костов, който изцяло го подкрепя и настоява за приемането му. Окончателният проект на Закона за счетоводството е внесен и приет във Великото народно събрание на първо четене в края на декември 1990 г. Преди това той успешно преминава обсъжданията в отделните комисии и получава одобрението на международните консултанти. На второ четене законът е обсъден и приет от Великото народно събрание на 3 януари 1991 г.³ Съответно с Указ № 16 на председателя на Република България д-р Желю Желев законът е обнародван в брой 4 от 15 януари същата година на Държавен вестник. С

³ Интересна аналогия може да се направи с приемането на Закона за търговските книги от 1947 г., който също е приет от Велико, а не от Обикновено народно събрание. Интересно е, че и двата закона бележат началото на един преходен етап в развитието на счетоводното законодателство в нашата страна.

това той става първият икономически закон на прехода към осъществяването на свободна пазарна икономика в страната. За да може да се приключи отчетната 1990 г. и да се трансформира счетоводството към новите изисквания, Законът влезе в сила от 1 април 1991 година. С това се възстанови законовата регламентация на счетоводството, която е прекъсната с отмяната през 1950 г. на Закона за счетоводството от 1948 г. От какво голямо значение за икономиката на страната е бързото създаване на съвременен Закон за счетоводството се вижда и от следния факт. Новият Търговски закон, който е материална основа на необходимостта от водене на счетоводство, влезе в сила три месеца по късно – от 1 юли 1991 г. Стана така, че вече имаше счетоводна сметка с наименованието *Основен капитал*, а подобна фундаментална търговско-правна категория все още не беше законово регламентирана.

По време на разработването на проекта на Закона за счетоводството следваше да се реши и начинът, по който да се регламентира професията на лицата, които ще извършват независим финансов одит.⁴ Още тогава се споделя общото мнение, че за да се изпълни това, трябва да има отделен, специален закон. При това правилно е той да бъде приет едновременно със Закона за счетоводството. Времето обаче не е достатъчно и се приема подход, при който в Закона за счетоводството се включват минимални законови постановления за независимия финансов одит. Все пак това е само някакво начало, а надеждите за бъдещето са големи.

За наша чест България, първа от бившите социалистически страни, успява да приеме в своето счетоводно законодателство основните изисквания на хармонизираното европейско счетоводство от 70-те и 80-те години на миналия век. В Закона за счетоводството се

⁴ По това време все още не се познаваше и съответно не се използваше тази терминология. Законово определение беше проверка и заверка на годишните счетоводни отчети.

регламентират принципите и правилата на счетоводството в пазарни условия при съблюдаване на тогавашните европейски директиви. Това е изключително важен знак както към международните финансови институции, така и към чуждестранните инвеститори. А чрез текстовете в закона на глава осма *Дипломирани експерт-счетоводители* се възстановява тяхната професия, която, както видяхме, беше отхвърлена като ненужна за социалистическата икономика. Така, след повече от 40-годишно изгнание, тя се завръщаше на сцената. Това става чрез текстовете на следните пет члена:

Чл. 51. Дипломираните експерт-счетоводители:

1. проверяват спазването на Закона за счетоводството и другите закони, свързани с дейността на предприятието, заверяват годишните счетоводни отчети на предприятието, без тези по чл. 2, ал. 2 и 4,⁵

2. извършват счетоводни анализи, консултации, експертизи, финансови ревизии и оценки на активи и пасиви на предприятието.

Чл. 52. Министърът на финансите определя с правилник реда за придобиване и изгубване на правоспособността на дипломираните експерт-счетоводители, както и техните права и задължения.

Чл. 53. Предприятията заплащат по реда на гражданските договори оказаните им услуги от дип-

⁵ Имат се предвид предприятията с годишен средносписъчен брой на персонала до 10 души и сума на активите до 50 средногодишни заплати, поделенията на Министерството на народната отбрана и юридическите лица с идеална цел. Тази първоначална постановка ще претърпи промени, тъй като това са само тези предприятия, които съгласно Закона за счетоводството могат да прилагат едностранното счетоводно записване. Тъй като бюджетните предприятия прилагат двустранното счетоводно записване (чл. 2, ал. 3 от закона), те също би трябвало да подлежат на проверка от дипломираните експерт-счетоводители. Техните счетоводни принципи обаче, а и някои други чисто политически въпроси, не ги правят обект на внимание от страна на дипломираните експерт-счетоводители.

ломираните експерт-счетоводители.

Чл. 54. Споровете по заверката на годишните счетоводни отчети между дипломираните експерт-счетоводители и предприятията се решават от Министерството на финансите.

Чл. 55. Дипломираните експерт-счетоводители осъществяват дейността си еднолично или колективно в бюра, кантори и съюзи.

Необходимостта от задължителна проверка и заверка на годишните счетоводни отчети съвсем правилно намери своята регламентация и в някои други основни устройствени закони от самото начало на прехода към пазарна икономика. Освен в общите изисквания на Търговския закон тя беше включена в частта за дружествата с ограничена отговорност и особено в тази за акционерните. Съответните текстове намериха място в Закона за кооперациите, Закона за банките и т.н.

За да се приложат пестеливите текстове на глава осма от Закона за счетоводството, Министерството на финансите издаде в началото на есента на 1991 г. Наредба за прилагане на глава осма от Закона за счетоводството Дипломирани експерт-счетоводители и Правилник за дипломираните експерт-счетоводители. В Правилника за дипломираните експерт-счетоводители, публикуван в Държавен вестник, бр. 61/1991 г., се поставят основите на практическата дейност по създаването на професията в следните три направления:

а) условията за придобиване и изгубване на правоспособността на дипломираните експерт-счетоводители;

б) правата и задълженията на дипломираните експерт-счетоводители;

в) проверките и заверките на годишните счетоводни отчети.

Под ръководството на Министерството на финансите възстановяващата се професия започва своето съществуване като институция, която не зависи пряко и не се финансира чрез бюджетни средства от администрацията. Това е нещо напълно ново за нашата страна, законодателно уредено още във времето на почти 100% държавна и кооперативна собственост в икономиката.

Успоредно с приемането на Закона управление *Национално счетоводство* при Министерството на финансите полага големи усилия и за осъвременяването на счетоводната професия в Република България. За тази цел към министерството е създаден *Национален съвет по счетоводство* със състав, утвърждаван от министъра на финансите. Разработен е и документ за статута на този съвет като консултативен орган към Министерството на финансите. Още през 1990 година са преведени и издадени на български език Международните счетоводни стандарти (МСС).

Това издание създава много трудности на колегията, която би желала да го ползва, но не само поради недобрия и нередактиран превод. Трябва да се има предвид, че в тези стандарти се съдържат въпроси, които нито като теория, а още по-малко като практика са познати на специалистите в България. Подобни въпроси не се третират нито от преподавателите по счетоводство, нито от колегите от практиката. Просто за тях в условията на социалистическото стопанство нямаше аналози.

В края на лятото на 1991 г., след съгласуване със съответните професионални организации и съдействието на Европейската федерация на експерт-счетоводителите (ФЕЕ), са сформирани три групи от общо 20 души специалисти по счетоводство, които стажуват два месеца в големи счетоводни и одиторски фирми във Франция, Германия и Великобритания съгласно сключения договор по програма PHARE.⁶ Това е първото докосване на български специалисти по счетоводство до одиторската професия в развитите западни държави. Впоследствие това много им помага и мнозина от тях полагат началото и впоследствие развиват успешно професията в страната ни.

Придобиването на правоспособността на дипломираните експерт-счетоводители през есента на 1991 г. става под ръководството на Министерството на финансите. Първият изпит за дипломирани експерт-счетоводители е проведен на 24.10.1991 г. Това става възможно чрез активното съдействие от страна на Френските професионални организации – Висшия съвет на Ордена на експерт-счетоводителите (CSOEC) и Националната компания на одиторите (CNCC), Института на дипломираните експерт-счетоводители на Англия и Уелс (ICAEW), както и на Европейската федерация на експерт-счетоводителите (ФЕЕ).

Правоспособността на първите дипломирани експерт-счетоводители се придобива чрез проведен изпит пред комисия от членове на Европейската федерация на експерт-счетоводителите. Министърът на финансите със заповед № 162 от 11 октомври 1991 г. назначава Международна изпитна комисия в състав:

6 Fédération des Experts-comptables Européens (ФЕЕ) е създадена в началото на 1987 г. от обединяването на две други европейски организации на счетоводители и одитори. През декември 2016 г. тя промени наименованието си на Accountancy Europe. Към настоящия момент в нея членуват 51 професионални организации от 35 държави, които представляват над 1 мил. професионални счетоводители, одитори и консултанти.

- **председател** – Пол Рутеман (Великобритания) – старши съдружник на Комитета за финансови отчети на Англия и член на ръководството на Европейската федерация на експерт-счетоводителите;
- **член** – Жилберт Желард (Франция) – технически директор на Ордена на експерт-счетоводителите на Франция;
- **секретар** – Джон Уорн (Великобритания) – генерален секретар на Института на дипломираните експерт-счетоводители на Англия и Уелс и консултант за Средна и Източна Европа.

Комисията провежда изпит на 23 и 24 октомври 1991 г. От поканените 20 души на изпита се явяват 10, от които осем го полагат успешно и придобиват правоспособност на дипломирани експерт-счетоводители, съответно получават първите дипломи. Ето техните имена:

Диплом №	Име
0001	Стоян Иванов Дурин
0002	Димитър Желязков Желязков
0003	Михаил Динев Петров
0004	Катерина Танчева Караиванова
0005	Живко Бонев Бонев
0006	Васко Данаилов Райчев
0007	Рени Георгиева Йорганова
0008	Мария Борисова Страшилова

Безспорно всичко това не минава без редица трудности и конфликти. Процесът на подготовката и приемането на Правилника за дипломираните експерт-счетоводители и неговото изпълнение е съпътстван и с несъгласие на определени специалисти

REPORT OF AN INTERNATIONAL COMMISSION
EXAMINING IN ACCOUNTANCY IN SOFIA
ON 23rd AND 24th OCTOBER 1991

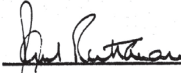

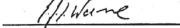
1. On the authority of the Minister of Finance of Bulgaria (approved No.162 of 11th October 1991) an International Commission was convened to undertake certain examinations in Sofia on 23rd and 24th October. The Commission consisted of Mr Paul Rutteman (chairman), Mr Gilbert Gelard, and Mr John Warne (secretary). Biographical details of members of the Commission are attached.
2. The examinations were held, in accordance with the rules issued by the Minister of Finance on 30th July 1991, to assess the suitability of candidates for appointment as expert accountants and as members of the first examining board for expert accountant generally in Bulgaria.

The Commission judged the following candidates to have reached the required standard:

- S.I.DURIN .
- D.J.JELIAZKOV .
- M.D.~~FEDEV~~ DINEV .
- K.T.KARAIANOVA .
- J.B.BONEV .
- V.D.RAITCHEV .
- R.G.IORDANOVA .
- M.B.STRASHILOVA .

The following candidates failed to reach the required standard:

- R.G.SOKOLOVA .
- L.I.MIHAILOVA .
- . .
- . .
- . .

Signed: Paul Rutteman (Chairman) :
Gilbert Gelard (Member) :
John Warne (Secretary) :

**Копие от
Протокол
за прове-
ден изпит от
международна-
та комисия
от 23 и 24 ок-
томври 1991 г.**

в областта на теорията и практиката на счетоводството. Страната ни вече е навлязла в ново време, на фона на което техните доводи са неадекватни. Те се свеждат главно до:

1. хабилитираните преподаватели по счетоводство и финансов контрол да станат по право дипломирани експерт-счетоводители. В това се вижда влияние на нормите от Закона за Института на заклетите експерт-счетоводители от 1931 г., но без да се отчитат напълно променените изисквания към търговско и счетоводно-правните познания в текущия момент;

2. лицата, които са придобили званията главен експерт-счетоводител и експерт-счетоводител през времето на централизираното управление на счетоводната професия, също да станат по право дипломирани експерт-счетоводители. И тук се пропуска необходимостта да бъдат демонстрирани знанията по счетоводство, одит, данъци и търговско право в условията на пазарна икономика;

3. изпитите за придобиване на правоспособност на дипломирани експерт-счетоводители да се провеждат от висшите училища по икономика;

4. да се определят мястото и ролята на Съюза на счетоводителите по създаването на институцията на дипломираните експерт-счетоводители.

Изразените протести са предоставени в писмена форма на всички възможни инстанции в страната, както и на Европейската федерация на експерт-счетоводителите. Принципната постановка на ръководството на Министерството на финансите е, че създаването на професията на независимите одитори трябва да следва логиката на пазарната икономика. Не може да стане дипломиран експерт-счетоводител лице, което не докаже своя професионализъм в условията на изграждащата се пазарна икономика. Такава е прилаганата практика в развитите страни, такава трябва да бъде и у нас. Тази концепция е одобрена и от Европейската федерация на експерт-счетоводителите. Протести се изразяват и по отношение на конспекта за изпит по счетоводство, в частта му за включването в тематичните единици на МСС. Издига се становище, че в този момент те не са част от теорията и практиката на счетоводството в страната, поради което не трябва да бъдат включени в изпитните тестове. Тезата на Министерството на финансите е, че в страната се очакват чуждестранни инвеститори, които трябва да имат възможността да прилагат МСС. А и през този период в редица развити европейски държави МСС набират все по-голяма популярност. Към тях се обръщат и другите бивши социалистически страни в очакване на чуждестранните инвеститори. Всъщност проличава една съпротива на определени лица срещу придобиването и доказването на нови познания, едно желание да се продължи по известната от времето на късния социализъм инерция на статуквото.

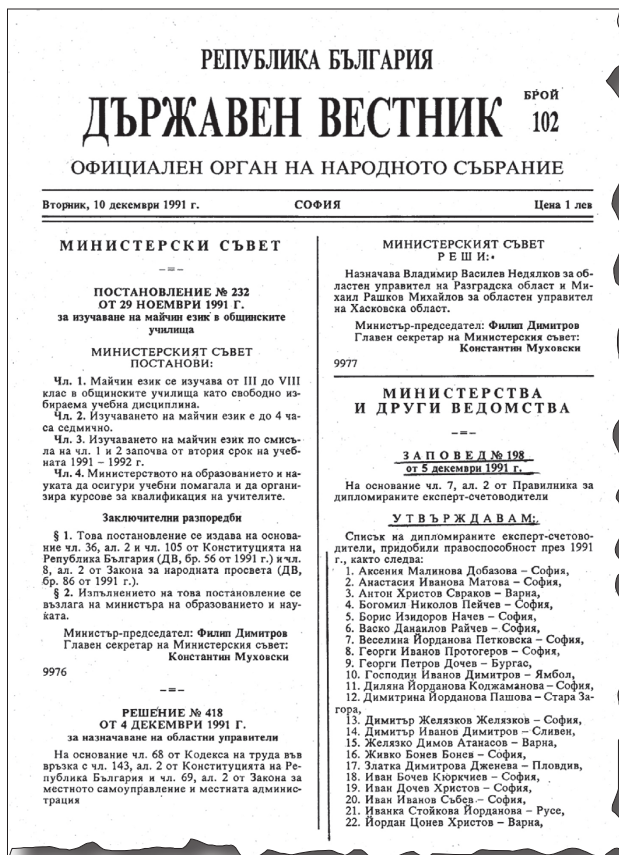
**Първата от из-
дадените от
Комисията
дипломи**

Независимо от тези и редица други методически, организационни и технически трудности създаването на професията на дипломираните експерт-счетоводители става факт към края на 1991 година. Своевременно са утвърдени конспектите за изпитите по счетоводство, по финансов и данъчен контрол и по търговско законодателство. По тези три дисциплини са назначени изпитни комисии, които са съставени от вече дипломираните от международната комисия лица, както и от юристи от Софийския университет. До средата на декември 1991 г. трите комисии провеждат изпитите при спазване на правилата в Правилника и възприетите принципи.

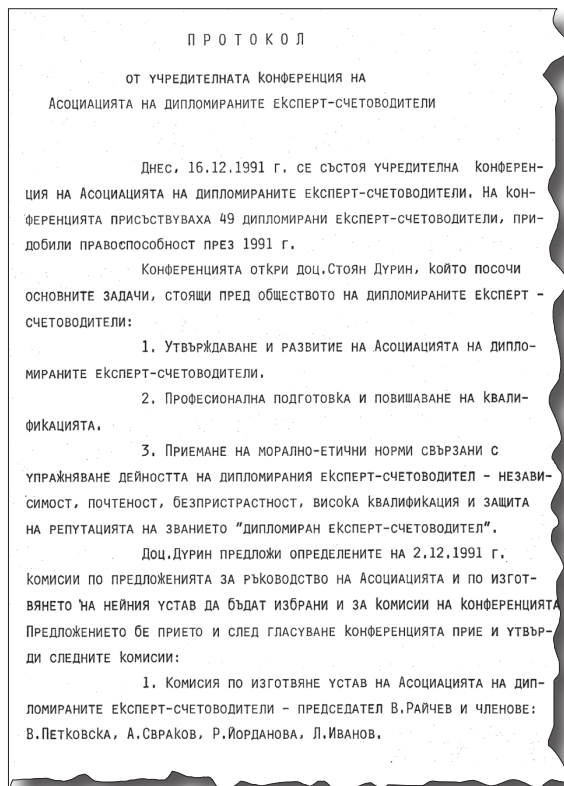
В интерес на приемствеността в професията, както и от уважение към нейното минало е взето решение

дипломи на дипломираните експерт-счетоводители да получават по право само лицата, които са притежавали документ за правоспособност на *заклети експерт-счетоводители*.

Това са Веселин Булев, Любомир Иванов, Любомир Дончев, Никола Чонков, Стоян Сеферов, Христо Мерджанов, Геннадий Тодоров, Стефан Кисимов. След приключилата първа изпитна сесия към края на 1991 г. придобилите новата правоспособност и няколко-то заклети експерт-счетоводители, които са я получили преди 1948 г.,

Асоциация на дипломираните експерт-счетоводители 1991 – 1997 г.

На 16 декември 1991 г. в София в присъствието на 49 души от придобилите правоспособността се създава професионалната организация, наречена Асоциация на дипломираните експерт-счетоводители в България (*Асоциацията*). При възможностите, които съществуват тогава, очакванията са тя да бъде регистрирана като доброволно сдружение с нестопанска цел. С това се цели професията, по подобие на сродните организации в западноевропейските страни, да премине към саморегулиране. Разбира се, търси се и приемственост от Института на заклетите експерт-счетово-

**Част от
Протокола от
16 декември
1991 г.**

дители независимо от изминалите години и промените обществено-икономически условия.

Тази група от 49 дипломирани експерт-счетоводители на учредителното събрание на *Асоциацията* изглежда така:

Учредителното събрание на *Асоциацията* се провежда при следния дневен ред:

- Приемане на устав.
- Избор на ръководни органи.
- Избор на членове на Комисията по професионална етика.

Участниците в Учредителното събрание на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители на 16 декември 1991 г.

Избрани са първите ръководни органи и техните членове:

Президент: доц. д-р. Живко Бонев

Вицепрезидент: Васко Райчев

Членове: проф. д-р Стоян Дурин
д-р Антон Свраков
Рени Йорданова
Маргарита Димитрова
Иван Събев

**доц. д-р.
Живко Бонев
Бонев**

Още в началото на януари 1992 г. министърът на финансите Иван Костов приема сформирания Управителен съвет на *Асоциацията*. Той подчертава, че това е първата професия в новоизграждащата се пазарна икономика, която може да се упражнява само след положени трудни изпити. Затова обществото ще я натовари с големи очаквания за професионално и етично отношение. Това изключително внимание от страна на изпълнителната власт към възраждащата се професия засилва ентузиазма, който през онези първи години съвсем не липсва.

**Димитър
Желязков**
Председател

Контролен съвет:

Председател: Димитър Желязков

Членове: Веселина Петковска
Цветан Янчев

За членове на Комисията по професионална етика от страна на Асоциацията са избрани петима души. Със Заповед № 5 от 8 януари 1992 г. министърът на финансите утвърждава пълния ѝ състав:

Председател: Любомир Йорданов

Членове: доц. д-р Симеон Милев
Златка Дженева
Мария Страшилова
Николина Приходанска
Силвия Рангелова
като представител на
Мин. на финансите
Лилия Станева
като представител на
Мин. на правосъдието

След известни трудности, породени от липсата на опит по онова време, *Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители* е регистрирана с решение на Софийски градски съд, фирмено отделение от 08.06.1992 г., като доброволно сдружение с нестопанска цел.

Емблемата на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители (едноцветна, златиста) и печатът имат следния вид:

Печат

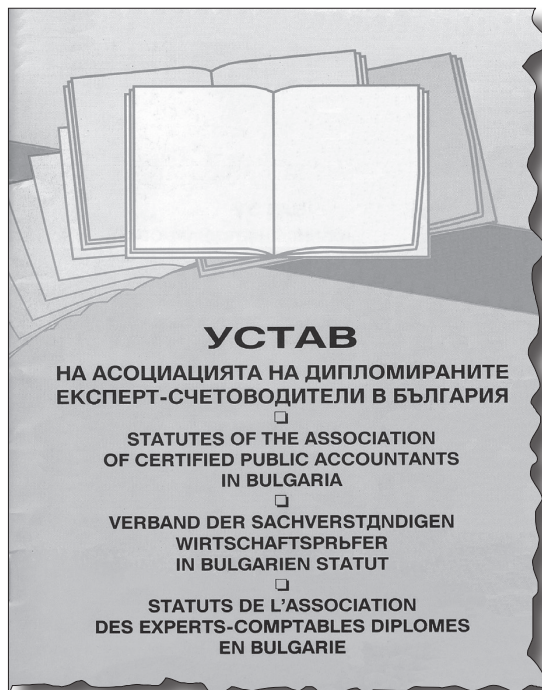
Лого

**АСОЦИАЦИЯ НА ДИПЛОМИРАНИТЕ
ЕКСПЕРТ-СЧЕТОВОДИТЕЛИ В БЪЛГАРИЯ**

В началото на своята дейност *Асоциацията* е едно общо организационно звено с 49 членове, което след всяка годишна сесия се увеличава с новопридобилите правоспособност. С нарастването на броя на членовете и като се отчита европейският опит през 1995 г., с решение на Управителния съвет се създават и регионални организации на *Асоциацията* и се избират техните отговорници.

Главната цел на *Асоциацията* е формулирана още в началото на нейния Устав:

С една промяна в Правилника на дипломираните експерт-счетоводители към задачите на *Асоциацията* се добавя и организирането и провеждането на изпитите на кандидатите за придобиване на правоспособността. Още от самото начало *Асоциацията* е на самоиздръжка от членския внос на членовете и от дарения, които са малко, но дадени навреме, поради което много ценни. Впоследствие започват постъпления и от проведени курсове за подготовка на кандидатите. Ръководството на *Асоциацията* работи без възнаграждение. Нещо повече, членовете на ръководните ор-

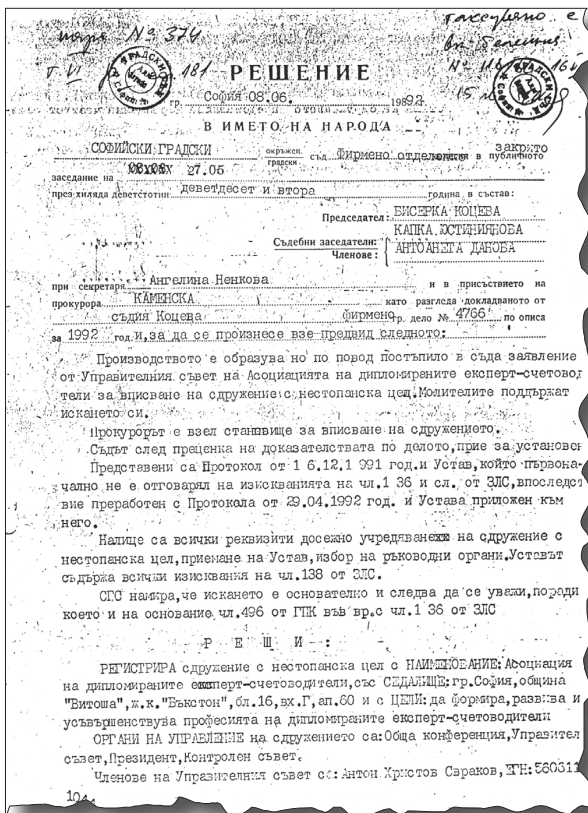

*Устав на
АДЕС 1991 г.*

Член 2

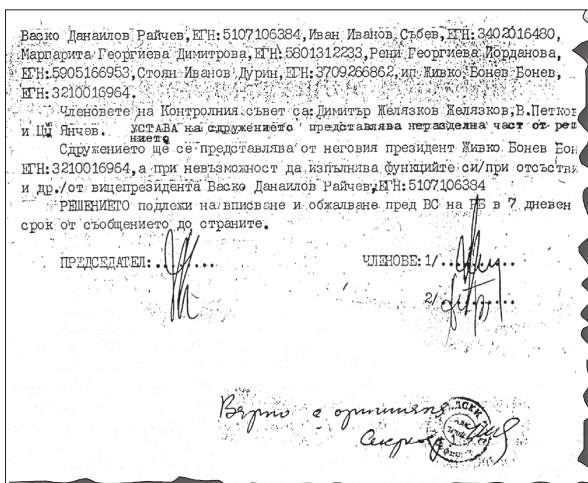
- (1) Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители в България има за главна цел да формира, развива и усъвършенства професията на дипломирания експерт-счетоводител.
- (2) За постигане на целта по предходната алинея, Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители:
1. Организира и провежда различни форми на професионална подготовка и повишаване на квалификацията на дипломираните експерт-счетоводители.
 2. Организира и провежда обучение на кандидатите за дипломирани експерт-счетоводители.
 3. Разработва и препоръчва на членовете си единна методология и методика за извършване на проверка и заверка на годишните счетоводни отчети в съответствие с изискванията на законите, както и единен подход при осъществяване на обслужващата, консултантската и експертната дейности.
 4. Утвърждава морално етични норми и следи за тяхното спазване от членовете си при осъществяване на тяхната професионална дейност.
 5. Осигурява защита на престижа на професията на дипломираните експерт-счетоводители в България пред търговските дружества, държавните органи и обществеността.
 6. Осъществява широки контакти със сродни институции от други страни както и с международни организации в областта на счетоводството, аудитирането и финансите.
 7. Подпомага с парични помощи, литература и други средства изявени студенти по счетоводство и кандидати за придобиване на правоспособност на дипломирани експерт-счетоводители.

*Извлечение от
Устава – чл. 2, ал. 2*

гани, които са от провинцията, участват редовно на заседанията, но на собствени разходи – достатъчен измерител за високото чувство на отговорност, за морала и отношението им към организацията.

Затова създаването на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители е голямо завоевание за бъдещото развитие на българския независим финансов одит и учредителите трябва да се гордеят. Като всяко ново и напълно непознато нещо още със създаването си Асоциацията има много противници. Те произтичат от различни среди. В много случаи това

са лица, които биха искали да бъдат експерт-счетоводители, но не чрез изпит, а по право. Те не желаят или не смеят да се явят на изпитите, или ако са се явили, не са успели да защитят своите знания и възможности. Затова те се чувстват засегнати, а мнозина от тях са известни на счетоводната колегия в страната. Косвено, но и в резултат на някои преки действия от тяхна

Решение на СГС за вписване на АДЕС

страна, възникват конфликти и проблеми със Съюза на счетоводителите, с Държавен финансов контрол и

с данъчната администрация.

Редно е да се отбележи, че някои дипломирани експерт-счетоводители, увлечени от чисто лични финансови интереси, прескачат допустимия компромис и на практика нарушават основното си задължение за извършване на проверките при независимост и с висок професионализъм и етика. С това те дават поводи и материали за редица обосновани нападки, но към цялата професия, което не е правилно. Проблеми се създават от неточности, пропуски, както и от неумение да се тълкува нормативната уредба. С много труд и упоритост, преди всичко от страна на ръководните органи, създалото се в началото негативно отношение е преодоляно. Професията постоянно увеличава своя авторитет и става все по-популярна в обществото като цяло и в бизнеса в частност. Немалко значение има и утвърждаването на *Професионално-етичен кодекс на дипломираните експерт-счетоводители*. Това е вътрешен акт със задължителен характер, чрез който се регламентира поведението на членовете на *Асоциацията*. Твърде малко са професиите по това време, които се подчиняват на подобни строги етични принципи и правила. А това е нещо, с което България се доближи значително до начина на работа в развитите държави.

Връзките и добрите отношения на *Асоциацията* с Министерството на финансите се запазват през цялото време. При съществуващите условия и нагла-

АСОЦИАЦИЯ НА ДИПЛОМИРАНИТЕ ЕКСПЕРТ-СЧЕТОВОДИТЕЛИ
В БЪЛГАРИЯ

ПРОФЕСИОНАЛНО-ЕТИЧЕН КОДЕКС
НА
ДИПЛОМИРАНИЯ ЕКСПЕРТ-СЧЕТОВОДИТЕЛ

Кодексът е приет от Общата конференция на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители, състояла се на 07.06.1993г. в София на основание на чл.2, ал.2, т.4 и чл.14, ал.4, т.4 от Устава на Асоциацията и ще влезе в сила от датата на приемането му.

София, 1993г.

**Професионално-
етичен кодекс
на АДЕС**

си друго решение не е възможно. Министерството се отзовава винаги при необходимост за решаването на някакъв въпрос. Особено осезателна е помощта при решаването на проблеми, свързани със създаването на адекватна нормативната уредба. Примерите в това отношение са много – издадени са редица постановления на Министерския съвет в различни области, свързани с одиторската дейност.

На 2.06.1995 г. е проведена Обща отчетно-изборна конференция, на която са направени известни промени в Устава и е избрано ново ръководство:

Управителен съвет:

Президент: доц. д-р. Живко Бонев
Вицепрезидент: Васко Райчев
Членове: проф. д-р Стоян Дурин
доц. д-р Даниела Петрова
д-р Антон Свраков
Виолета Михайлова
Мъгърдич Кюркчиян

Контролен съвет:

Председател: Димитър Желязков
Членове: д-р Христо Маврудиев
Веселина Петковска

В ръководството на Асоциацията, което работи в две наети помещения в административна сграда в центъра на София, се разисква въпросът за собствен офис. Основното затруднение са високите цени и липсата на средства. През 1994 г. Димитър Желязков поема инициатива за набиране на дарения, като за тази цел първи внася 15 000 лв. За съжаление, неговата инициатива е възприета от сравнително малко други членове на Асоциацията. Все със същата цел от Асоциация-

та и отделни нейни членове се създава и акционерно дружество „Одиторска компания“ АД.

Основната дейност на дипломираните експерт-счетоводители следва да бъде проверката и заверката на годишните счетоводни отчети. Началото обаче е много трудно, защото независимо от законовите изисквания, подобна практика в страната няма. В това отношение много помага първият тласък, даден от Министерството на финансите като израз на държавното разбиране за необходимостта от такава дейност и волята за осъществяването ѝ. Министърът на финансите със Заповед № С 4 от 5 януари 1992 г. задължава отчетите на банките и финансовите институции за 1991 г. да бъдат проверени и съответно заверени от две лица, от които едното задължително да бъде дипломиран експерт-счетоводител, а другото от банковите контролни специалисти. Освен това със Заповед № 86 от 19 март 1992 г. министърът на финансите възлага извършването на одит на сто от най-големите държавни предприятия. Изпълнението е докладвано от президента на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители на 25 юни 1992 г. С ПМС 222 от 10 ноември 1992 г., което по-късно се актуализира, са определени необходимите часове и възнаграждение на дипломираните експерт-счетоводители за проверка и заверка на годишните финансови отчети.

Във връзка с развитието на счетоводното законодателство с ПМС № 276 от 30 декември 1992 г. са утвърдени първите 18 Национални счетоводни стандарта. В тяхното разработване дейно участие вземат дипломираните експерт-счетоводители като хора, които вече са започнали овладяването на новата счетоводна философия.

С натрупването на опит и самочувствие през 1994 г. членове на Асоциацията разработват брошура *Ръководство за одитиране*, отпечатана и предос-

тавена за ползване на всички. Макар и в малък обем, тя дава основните насоки на прилагане на подхода от Международните одиторските стандарти и добрата световна практика. Независимо от малкия обем за момента тя представлява ценно практическо ръководство, което се ползва от дипломираните експерт-счетоводители. По инициатива на Министерството на финансите и съвместно с управление Национално счетоводство се започва подготовката и разработването от дипломирани експерт-счетоводители на *Национални одиторски стандарти*. Първият набор от тях е завършен през лятото на 1996 г. и в края на годината същите са утвърдени от министъра на финансите. Тези стандарти са разработени изцяло на основата на Международните одиторски стандарти, което впоследствие ще даде възможност лесно да се премине към тяхното пряко прилагане в българската практика. С оглед на развитието на професията са положени големи усилия от страна на управление Национално счетоводство при Министерството на финансите за нейното международно признаване и утвърждаване. Една от стъпките в това отношение е утвърждаването, съгласувано с Министерството на външните работи, на Димитър Желязков да представлява страната в Междуправителствена работна група от експерти по счетоводство и отчетност (ISAR) към UNCTAD при ООН. Участието в сесиите започва от 1992 г., като през тази и следващата година сесиите са в гр. Ню Йорк, а от 1994 г. в гр. Женева. През 1994 г. той е избран за един от вицепрезидентите на тази група. През 1994 г., съгласувано с ООН, Димитър Желязков участва в гр. Виена в семинар, организиран от ООН и Федерацията на сметните палати на тема: *Ролята на висшите одитни институции в процеса на реконструиране на Обществения сектор*.

Определено положително влияние върху на-

бيراщата сили професия оказва организираната от Министерството на финансите и участието на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители от 27 до 29 октомври 1993 г. Международна конференция в НДК – София на тема *Счетоводната практика и счетоводното законодателство при пазарната икономика*. На събитието присъстват с доклади и изказвания редица чуждестранни гости. Някои от тях са известни имена от професията и преподавателските среди в Западна Европа. Присъства и административният ръководител на Международната федерация на счетоводителите (IFAC) Джон Грюнер, който дава висока оценка на направеното в Република България през периода 1990 – 1993 г. по отношение счетоводното, одиторското законодателство и организацията на професията. В резултат на неговата визита и препоръките, дадени от френските професионални организации и Института на дипломираните експерт-счетоводители на Англия и Уелс (ICAEW), *Асоциацията* е приета за редовен член на Международната федерация на счетоводителите със седалище в Ню Йорк (IFAC). Това е най-авторитетната организация на счетоводната и одиторската професия в света, с което българската организация на дипломираните експерт-счетоводители получава първото си международно признание. Впоследствие членството е прехвърлено на Института на дипломираните експерт-счетоводители като правопреемник на *Асоциацията*.

Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители е изградена като сдружение с идеална цел. Като такова тя няма право на законодателна инициатива. Независимо от това отделни членове на Асоциацията са привличани в качеството си на експерти и вземат дейно участие при решаването на редица законодателни проблеми. Изключително важна е тяхната роля при разработването и обсъждането на Национал-

ЗАКОН
за изменение и допълнение на Закона за счетоводството (обн., ДВ, бр. 4 от 1991 г.; изм. и доп. бр. 26 от 1992 г. и бр. 55 от 1993 г.)

§ 1. В чл. 2 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алinea 2 се изменя така:
(2) Предприятата със средносрочен брой на персонала за предходната година до 10 души и общ размер на приходите от предходната година до 3 млн. лв., поделят на Министерството за отбрана и на Министерството на вътрешните работи на бюджетна издръжка могат да прилагат дуптурно или едностранно счетоводно записване.

2. Създава се ал. 5:
(5) Акционерните дружества, командитните дружества с акции, дружествата с ограничена отговорност и всички предприятия, регистрирани по Закона за данък върху добавената стойност, прилагат дуптурно счетоводно записване.

§ 2. В чл. 3 се създават т. 7, 8 и 9:
7. текущо начисляване;
8. съответност между приходите и разходите;
9. историческа цена.

§ 3. В чл. 8, ал. 1 се правят следните изменения и допълнения:

1. Точки 2 и 3 се изменят така:
2. наименование, адрес и данъчен номер на предприятието – съставителя на документа;
3. наименование, адрес и данъчен номер на предприятието, което се осъществява стопанска операция, и имената на лицето, което го представява;

§ 4. Член 14 се изменя така:
Чл. 14. Поправки и добавки в първичните счетоводни документи не се разрешават. Попреши-
но съставените или поправени първични счетоводни документи се аннулират и се съставят нови.

§ 5. В чл. 18 се създава ал. 5:
(5) За активите, придобиването на които става по нотариален ред, покупната цена е цената, посочена в нотариалния акт.

§ 6. В чл. 19, ал. 2, т. 2 думите „научна и“ се заличават.

§ 7. В чл. 20 се правят следните изменения:

1. В ал. 2 думите „и метриците на културата“ се заменят с „метриците на културата и произведениата на изкуството“

2. В ал. 3 второто изречение се изменя така:
„Нормата зависи от приети срок за тяхното практическо използване и амортизационна сума.“

§ 8. В чл. 25 се правят следните изменения и допълнения:

1. Достатъчният текст става ал. 1

2. Създава се ал. 2:
(2) Държавни ценни книжа, издадени от Република България, се записват при придобиването им по номинална стойност. Тези стойности не се променят в края на годината.

§ 9. Член 28 се изменя така:
Чл. 28. В пасива на баланса се посочват като отрицателни величини непокритата загуба от минали години и загубата от текущата година.

§ 10. В чл. 29, ал. 2 се създава т. 4:

4. „акции, облигации, трансформирани в капитал.“

§ 11. В чл. 34, т. 1 след думите „дълготрайни активи“ се добавя „един път на пет години на книгите в библиотеките“.

§ 12. В чл. 40 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, т. 1 накрая се добавя „(приложение № 1)“, а ал. 2 накрая се добавя „(приложение № 2)“.

2. Алinea 2 се изменя така:
(2) Годишният счетоводен отчет на предприятията, които прилагат едностранно счетоводно записване, включва отчет за приходите и разходите (приложение № 2).

3. Създава се ал. 3:
(3) На основата на годишния счетоводен отчет и в съответствие с данъчното законодателство предприятията изготвят годишна данъчна декларация.

§ 13. В чл. 41 след думата „банкните“ се добавя „инвестиционните“.

§ 14. В чл. 42 се правят следните изменения:

1. Алinea 3 се изменя така:
(3) Предприятите, които имат повече от половината от акциите, дяловете, вноските, гласовете или от членовете на органите на управление в други предприятия, съставят консолидиран счетоводен отчет до 31 май на следващата година.

2. Алinea 4 се отменя.

§ 15. Член 43 се изменя така:
Чл. 43. (1) Предприятата представят годишните счетоводни отчети на статистическите органи до 31 март следващата година, а предприятията по чл. 42, ал. 3 – до 15 юни следващата година.

(2) Предприятата по чл. 52, ал. 1 публикуват годишния счетоводен баланс и годишния отчет за приходите и разходите в „Държавен вестник“ до 31 май, а консолидираните баланси и консолидираните отчети за приходите и разходите – до 30 юни следващата година.

§ 16. В чл. 45 т. 3 се изменя така:
3. документи за финанси и данъчен контрол – до извършване на следващата данъчна ревизия.

§ 17. Глава осма се изменя така

Глава осма ДИПЛОМИРАНИ ЕКСПЕРТ- СЧЕТОВОДИТЕЛИ

Чл. 31. (1) Дипломиран експерт-счетоводител може да бъде български гражданин (не друго гражданство, който е придобил такава правоспособност, не е осъждаан за умислени престъпления от общ характер на лишаване от свобода, освен ако е реабилитиран, и е вписан в регистъра на дипломираните експерт-счетоводители

(2) Вписването и промените в регистъра на дипломираните експерт-счетоводители се обнародват в „Държавен вестник“ в едномесечен срок от настъпването им.

(3) Само дипломиран експерт-счетоводител има право да заверява годишните счетоводни отчети на предприятията.

Чл. 32. (1) На задължителна проверка и на заверка от дипломиран експерт-счетоводител подлежат годишните счетоводни отчети на следните предприятия:

ните счетоводни стандарти. Изготвените Национални одиторски стандарти е дело изключително на членовете на Асоциацията.

Една от най-важните задачи, за решаването на която са хвърлени много усилия още от 1993 г., е проектът за Закон за дипломираните експерт-счетоводители. По неговите варианти работят паралелно и заедно управление Национално счетоводство и Асоциацията. Нито един от вариантите на този проектозакон не достига до пленарната зала на Народното събрание. Но основните положения от него залягат в глава осма на Закона за изменение и допълнение на Закона за счетоводството от 1996 г. Така с активното участие на членове на Асоциацията се създава Институтът на дипломираните експерт-счетоводители.

Създаване на Института на дипломираните експерт-счетоводители през 1996 г.

Желанието да се създаде на законова основа професионалната организация на независимите одитори в България датира още от 1991 г. В самото начало това не може да се постигне по редица причини, свързани най-вече с необходимостта от по-бързо приемане на

Закон за изменение и допълнение на Закона за счетоводството, публикуван в ДВ, бр. 21 от 1996 г.

Закона за счетоводство-
то. В резултат на натру-
паният опит и изградения
авторитет на професия-
та тази цел също е пос-
тигната. На 28 февруари
1996 г. Народното събра-
ние приема Закон за из-
менение и допълнение
на Закона за счетовод-
ството.

В чл. 53 се определя
създаването на Инсти-
тут на дипломираните
експерт-счетоводители
като юридическо лице
на самоиздръжка и със
седалище гр. София (*Ин-
ститута*). По законов
път са определени орга-
ните на този институт
– Общо събрание, Управ-
ителен съвет, Контро-
лен съвет и Дисциплинарна комисия. Тази комисия се
назначава от министъра на финансите. Целта на *Ин-
ститута* е да *организира и ръководи методически и
методологически дейността на своите членове и на
другите експерт-счетоводители и осигурява упражня-
ването на професията им в интерес на обществото.*

С § 24 от Преходните и заключителни разпоредби
се предписва в едномесечен срок от влизането на зако-
на в сила министърът на финансите да назначи време-
нен председател на Управителния съвет. Той следва в
срок до три месеца да организира избора на управител-
ните органи. За такъв временен председател, със Запо-
вед № 91 от 8 април 1996 г. на министъра на финансите,
е назначен проф. д-р Стоян Дурин. Това е човекът, кой-

<p>СТР. 4</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. акционерни дружества; 2. командитни дружества с акции; 3. байкови, застрахователни и други финасови институции, които не са обхванати в т. 1 и 2; 4. предприятия с чуждестранно участие в капитала; 5. всички останали предприятия (включително икономическите трупци, които съставят консолидирани отчети), при условие че превишават минимум два от следните критерии. <ol style="list-style-type: none"> а) сума на актива на баланса към 1 януари на годината на съставянето му – 5000 минимални месечни работни заплати за страната към същата дата; б) нетен размер на приходите от продажби и финансовите приходи за предходната отчетна година – 10 000 минимални месечни работни заплати за страната към 31 декември; в) средна численост на персонала за предходната отчетна година – 30 души. <p>(2) Не подлежат на задължителна заверка годишните счетоводни отчети на бюджетните предприятия, както и на предприятията по чл. 2, ал. 2.</p> <p>(3) Външноразчетният за заверката се определя по договорение. Министерският съвет определя възнаграждението за заверката на счетоводните отчети на предприятията с държавно участие.</p> <p>Чл. 53. (1) Създава се Институт на дипломираните експерт-счетоводители като юридическо лице на самоиздръжка със седалище гр. София. В него задължително членуват всички дипломирани експерт-счетоводители, които извършват ежегодно да заверяват годишните счетоводни отчети.</p> <p>(2) Институтът организира и ръководи методически и методологически дейността на своите членове и на другите дипломирани експерт-счетоводители и осигурява упражняването на професията им в интерес на обществото.</p> <p>(3) Министерството на финансите съставява с Института на дипломираните експерт-счетоводители изготвя национални стандарти за проверка и заверка на годишните счетоводни отчети, които сеутвърждават от министъра на финансите.</p> <p>(4) Органи на Института на дипломираните експерт-счетоводители са:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. общото събрание; 2. управителният съвет; 3. контролният съвет; 4. дисциплинарната комисия (5) Общото събрание: <ol style="list-style-type: none"> 1. избира управителния съвет и неговия председател; 2. избира контролния съвет; 3. приема устава на Института на дипломираните експерт-счетоводители. (6) Дисциплинарната комисия се назначава от министъра на финансите по предложение на управителния съвет. <p>Чл. 54. (1) С проверката и заверката на годишния счетоводен отчет на предприятието дипломираният експерт-счетоводител изразява независимо становище относно достоверното представяне на имущественото и финансовото състояние на предприятието и получава финансов резултат в съответствие с националното счетоводно законодателство и професионалните стандарти.</p> 	<p>ДЪРЖАВЕН ВЕСТНИК</p> <p>БРОЙ 21</p> <p>(2) Дипломираните експерт-счетоводители заверяват годишните счетоводни отчети от свое име и удостоверяват заверката с лична си подпис и печат. Те съставят доклад за заверка, за заверка с резерви или за отказ от заверка. При публикуване на годишния счетоводен отчет на предприятието се посочват имената на дипломираните експерт-счетоводители, извършили заверката, и заключението от докладва му.</p> <p>(3) Споровете по проверката и заверката на годишните счетоводни отчети между дипломираните експерт-счетоводители и предприятията се решават от Министерството на финансите.</p> <p>(4) Дипломиран експерт-счетоводител не може да извършва заверка на годишните счетоводни отчети на предприятията, когато:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. той работи по трудов договор, освен в Института на дипломираните експерт-счетоводители, в търговско дружество, образувано от дипломираните експерт-счетоводители, с предмет на дейност заверка на годишните счетоводни отчети, в Министерството на финансите за изпълнение на задачи по ал. 3, до чл. 41, чл. 53, ал. 3 и § 8 от допълнителните разпоредби или когато осъществява научна и преподавателска дейност; 2. той, неговият родител, негов съпруг, син, дъщеря, съпруга, – темен съпруг, с избран или назначен в управително на предприятието или на негово външно предприятие, или с акционер или съдружник в него. <p>Чл. 55. Дипломираните експерт-счетоводители носят наказателна и административнонаказателна отговорност. Те носят и имуществена отговорност за вредите, които са причинили на своите поверители и на трети лица.</p> <p>Чл. 55а. По прилагането на тази глава се издава наредба, която се одобрява от Министерския съвет.</p> <p>§ 18. Член 56 се изменя така:</p> <p>Чл. 56. (1) При неспазване разпоредбите на този закон на ръководителя на предприятието се издават глоби в размер до 5 минимални месечни работни заплати, а при повторност – до 10 минимални месечни работни заплати към датата на нарушението.</p> <p>(2) При неспазване разпоредбите на този закон на предприятието се налага имуществена санкция в размер от 5 до 50 минимални месечни работни заплати, а при повторност – до 100 минимални месечни работни заплати към датата на нарушението.</p> <p>(3) При неизпълнение на задължения по чл. 2, § 12, 39, 43, 45 и 52, както и при неиздаване на фактура на предприятието се налага имуществена санкция в размер от 50 до 100 минимални месечни работни заплати, а при повторност – от 100 до 200 минимални месечни работни заплати към датата на нарушението.</p> <p>§ 19. В чл. 57, ал. 1 думите „от органите на финансовия контрол“ се заменят с „от органите на данъчната администрация и държавния финансов контрол“.</p> <p>§ 20. Създава се чл. 57а:</p> <p>Чл. 57а. (1) Дипломиран експерт-счетоводител се наказва с глоба до 50 минимални месечни заплати или с лишаване от правото да заверява годишните счетоводни отчети за срок до</p>
--	---

**проф. д-р
Стоян Дурин**

**Бойко
Маринов**

то през цялото това време неуморно е движел процеса за създаването на новия *Институт*. В определения срок е проведено учредително общо събрание на *Института*, на което се избират предвидените в закона органи:

Управителен съвет:

Председател: проф. д-р Стоян Дурин
Зам. председател: Васко Райчев
Членове: доц. д-р Живко Бонев
д-р Антон Свраков
Зоя Петрова
Иван Дочев

Контролен съвет:

Председател: Бойко Маринов
Членове: Веселина Петковска
д-р Христо Маврудиев

Дисциплинарна комисия:

Председател: Константин Стоянов
Членове: проф. д-р Христина Вучева
Катя Драгийска
Красимир Хаджидинов
Диана Иванова - допълнително със Заповед на министъра на финансите в нея се включва като представител на Министерството на правосъдието

***Приемственост между новосъздадения
Институт и Асоциацията***

Така в края на 1996 г. в страната съществуват две професионални организации на дипломираните експерт-счетоводители при това едната е създадена по закон, а другата е доброволна. В съвместното им съществуване не би имало смисъл, тъй като техните

цели, задачи, функции и т.н. са идентични. Нещо повече, създаването по законов път на *Института* следва да се разглежда като нов, по-висок етап от развитие на професията. До него обаче не би се стигнало, ако *Асоциацията* не беше функционирала пълноценно през всичките години от създаването си. На тази основа е направен и призив от ръководството на *Асоциацията* към нейните членове дипломирани експерт-счетоводители. *Нека всичко, което е постигнато от Асоциацията, да се предостави на Института. И нека с общи усилия започнатото от Асоциацията да се продължи в рамките на Института. Нека бъдем сплотени всички дипломирани експерт-счетоводители в една единна организация – Института на дипломираните експерт-счетоводители, в името на общата цел: издигане и поддържане висок рейтинг на професията на дипломираните експерт-счетоводители. Нека всеки да даде по малко от себе си за постигането на тази цел.*

Във връзка с това е свикано извънредно Общо събрание на *Асоциацията* на дипломираните експерт-счетоводители. Президентът доц. д-р Живко Бонев анализира новите условия и резултатите от дейността до този момент. Ясно е, че *Асоциацията* е изпълнила своята мисия. Създадена от 49 души, в момента на провеждането на събранията тя наброява 308 членове, организирани чрез създадените през 1995 г. регионални звена. Описан е трудният път на развитие на това ново, непознато формирание; усилията за преодоляване на слабите страни и оставянето им в миналото, подкрепата, която е срещана в лицето на Министерството на финансите; членството в Международната федерация на счетоводителите и създадените начални връзки с чуждестранни одиторски организации. Общото събрание взема решения *Асоциацията* да подпомогне морално и финансово укрепването на новосъздадения *Институт*, след което до края на 1997 г. да се закрие. С реше-

ние от 18 декември 1997 г. на фирменото отделение на Софийски градски съд е обявено прекратяване на сдружението Асоциация на дипломираните експерт-счетоводители в България.

Между новосъздадения *Институт* и Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители се създава директна и пълна приемственост:

1. Всички членове на *Асоциацията*, които към този момент са 308 души, стават по право членове на *Института*.

2. В изпълнение на решенията на Общото събрание на *Асоциацията* от 28 май 1996 г. е извършено:

а) имуществото на *Асоциацията* е продадено на *Института* на дипломираните експерт-счетоводители;

б) участието на *Асоциация* в „Одиторска компания“ АД изцяло е прехвърлено на *Института*. Впоследствие дейността на това търговско дружество е прекратена и то е ликвидирано;

в) за да подпомогне финансово *Института* на дипломираните експерт-счетоводители, *Асоциацията* заплаща превода на актуалното издание на Международни счетоводни стандарти;

г) до назначаването на персонал в *Института* обслужването, организирането и провеждането от негово име на седмата сесия за кандидати за дипломирани експерт-счетоводители се извършва от *Асоциацията*;

д) направени са постъпки придобитото членство на *Асоциацията* в Международната федерация на счетоводителите (IFAC) да се прехвърли на *Института*.

През цялото време на своето съществуване Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители стриктно се ръководи от уставните си задължения. Тя извършва огромна организационна дейност, като пос-

тава основите и съдейства за първоначалното развитие на професията. Това е трудно за страната време, през което започват редица процеси, свързани с развитието на пазарното стопанство. Страната ни минава през икономическа и финансова криза, достигнала до свръхинфлация. Възстановяването на одиторската професия също е съпътствано от редица трудности, неразбиране, дори от пречки и съпротива, най-често пораждани от носталгия към социалистическото минало. Независимо от всичко обаче тя се налага сравнително бързо, тъй като без нея развитието на пазарното стопанство не е възможно. Освен от Министерството на финансите силна подкрепа е оказана от дейността на новосъздаваните частни търговски дружества, на финансовите и застрахователните институции, както и на чуждестранните инвеститори. Те разбират необходимостта както от независимото мнение на дипломирания експерт-счетоводител, така и от неговата консултантска помощ в променената и развиваща се нормативна база. Преходът към пазарно стопанство е неотменим, а без тази професия – нелегитимен. През този първи период дипломираните експерт-счетоводители развиват дейността си в следните няколко основни насоки, с което съдействат на предприятията в началния етап на създаващата се пазарна икономика:

а) преход към разбиране и прилагане на изискванията на Закона за счетоводството и трансформиране на счетоводните сметки по приетия Национален сметкоплан. Това се оказва една от най-трудните задачи, пред която е изправена цялата счетоводна колегия през 1991 и началото на 1992 г.;

б) извършване на законови или доброволни проверки и заверки на годишните счетоводни отчети (независим финансов одит), чието начало се слага през зимата и пролетта на 1992 г.;

в) водене на текущото счетоводство, изготвяне на годишните счетоводни отчети и данъчните декла-

рации на предприятията, на които те не са назначени за одитори;

г) предоставяне на счетоводно-правни и данъчно-правни консултации и съвети;

д) участие в екипи по оценка на дялове от капитала и на цели предприятия по реда на приватизацията;

е) активно присъствие със статии и книги в специализирания печат;

ж) участие като лектори в семинари и курсове по счетоводни, данъчни и одиторски въпроси и проблеми.